

PREJUDICIUL MORAL ȘI DREPTURILE OMULUI: RĂSPUNSURILE CEDO

MORAL DAMAGE AND HUMAN RIGHTS: THE RESPONSES OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

CZU: 347.121:347.5:341.231.14

<https://doi.org/10.59295/spd2025j.18>

Rodica CIOBANU

ORCID: 0000-0001-6071-8178

E-mail: rodica.ciobanu@usm.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Irina PUNGA

ORCID:0000-0002-6004-9338

E-mail: iri.punga@gmail.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary: *The European Court of Human Rights (ECtHR) has, over time, reaffirmed in its jurisprudence the recognition of various forms of moral damage and the essential importance of compensation for them. The development of this jurisprudence has extended protection not only to natural persons but also to legal persons, establishing their right to seek compensation for moral damage suffered. Compensation awarded by the ECtHR may be financial or may consist of official recognition of the violation, underlining a fair approach to victims. The Court assesses the gravity of the harm and the specific circumstances of each case, based on the principles of equity and proportionality. Although the difficulty of accurately assessing moral damage is recognised, the compensation process is in line with existing practice and the principle of proportionality. The article emphasises the importance of the protection of non-patrimonial rights and their development in the context of international law, highlighting the crucial role of the ECtHR in strengthening these rights.*

Keywords: *European Court of Human Rights, moral damage, non-patrimonial rights, jurisprudence, proportionality.*

INTRODUCERE

Compensarea prejudiciului moral este un aspect esențial al justiției, având rolul de a remedia daunele suferite de o persoană din cauza unor acțiuni sau omisiuni ilicite. Acest tip de prejudiciu vizează vătămarea intereselor personale nepatrimoniale, cum ar fi onoarea, reputația și suferințele emoționale cauzate de evenimente traumatizante, precum accidentele sau pierderile de persoane dragi. Spre deosebire de prejudiciul patrimonial, care poate fi cuantificat în termeni monetari, prejudiciul moral este de natură mai abstractă și prin urmare, mai dificil de evaluat.

Articolul 41 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) recunoaște importanța compensării prejudiciilor morale ca parte a reparării integrale a victimelor. În cazul în care Curtea constată o încălcare a drepturilor prevăzute de convenție, aceasta poate acorda o satisfacție echitabilă, inclusiv compensații pentru prejudiciul moral. Aceste despăgubiri nu doar că recunosc daunele suferite, ci contribuie și la restaurarea demnității persoanei afectate.

Astfel, prejudiciul moral devine o dimensiune esențială a justiției, reflectând nu doar efectele directe ale acțiunilor ilegale, ci și impactul profund asupra vieții psihologice și emoționale a victimelor. Evaluarea acestuia necesită o abordare holistică, care să țină cont de contextul individual al fiecărei victime și specificitatea circumstanțelor în care a avut loc prejudiciul. Compensarea prejudiciului moral nu se reduce la o chestiune de reparare financiară, ci este și un proces de recunoaștere și validare a suferinței trăite.

REZULTATE

Consecințele prejudiciului moral pot lua forme variate, reflectând impactul diferit asupra vieții victimelor. Aceste forme de manifestare pot include suferințe psihologice, afectarea reputației, umilința publică sau stresul emoțional intens, toate având un efect profund asupra bunăstării individului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin intermediul jurisprudenței sale, a identificat mai multe modalități de exprimare a acestui tip de prejudiciu, subliniind importanța recunoașterii și compensării acestor daune ne-patrimoniale.

Este esențial de menționat că, datorită caracterului evolutiv al Convenției Europene a Drepturilor Omului, formele de manifestare a consecințelor prejudiciului moral asupra victimei, așa cum sunt relevate în practica Curții, nu pot fi considerate exhaustive. Această evoluție reflectă nu doar schimbările sociale și culturale, ci și o înțelegere tot mai profundă a complexității suferinței umane.

Prin urmare, cele mai frecvent menționate modalități de exprimare a prejudiciului moral, din jurisprudența Curții, sunt:

- *durerea, suferința și rănirile fizice și psihice* - survin atunci când victimei i-a fost cauzată o traumă de ordin fiziologic sau psihologic. Spre exemplu, în cauza *Oneryildiz împotriva Turciei*, Curtea a considerat că copiii supraviețuitori ai părinților decedați au suferit răniri psihice considerabile, acordându-le în calitate de satisfacție echitabilă o sumă totală în valoare de 135000 EUR [1]. O altă cauză de suferință psihologică ce reprezintă interes este cauza *Arseniev împotriva Moldovei* [2]. În fața Curții reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 3 CEDO, că a fost deținut într-o celulă supraaglomerată, că nu a beneficiat de asistență medicală suficientă, și că nu a primit alimentație de o cantitate sau calitate, care a subminat sistemul său imun. Curtea a constatat că reclamantul a fost deținut în condiții de detenție inumane, și anume supraaglomerate (șase persoane într-o celulă de 7.9 m.p.), situație suportată de mai mulți ani, petrecând 23 de ore pe zi în asemenea condiții. Curtea a acordat reclamantului 15,000 Euro cu titlu daune morale.

Aceeași situație este și în cauza *Pădureț împotriva Moldovei* [3]. În fața Curții, reclamantul a invocat violarea art. 3 CEDO (interzicerea torturii), deoarece a fost maltratată de către ofițeri de poliție în timp ce era deținut și pe motiv de omisiune a autorităților de a duce o anchetă efectivă și de a-i pedepsi pe cei vinovați de maltratare. Reclamantul a solicitat Curții acordarea EUR 20,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,150 cu titlu de costuri și cheltuieli. Curtea a constatat că reclamantul nu numai că a fost supus torturii în timp ce se afla în custodia poliției, dar autoritățile nici nu i-au oferit o redresare suficientă, deoarece nu au investigat în modul potrivit și în termene rezonabile alegațiile sale de maltratare. Respectiv, Curtea a acordat reclamantului întreaga sumă solicitată pentru compensarea prejudiciului moral – EUR 20,000, precum și EUR 2,500 cu titlu de costuri și cheltuieli (dintre care EUR 850 i-au fost acordați anterior de Consiliul Europei pentru asistență judiciară).

- *sentimentul de anxietate, stres și neliniște*- se constată atunci când victima, aflându-se într-o stare permanentă de frică, disconfort și retrăire, nu poate savura de modul obișnuit de trai, simțindu-se totodată și incapabilă de a se bucura în modul cuvenit de garanțiile prevăzute de lege. În acest sens, în cauza *Sommerfeld împotriva Germaniei* [4], Curtea Europeană a acordat reparații în valoare de 20000 EUR pentru prejudiciul moral rezultat din discriminare la asigurarea dreptului victimei la viața privată, garantat de art. 8 din Convenție. *sentimentul de frustrare, nedreptate și umilință* - reprezintă o stare de dezamăgire și neîncredere în raport cu valorile față de care este atașată victima, inclusiv măsurile de protecție a acestora. Astfel, în cauza *McFarlane împotriva Irlandei* [5], Curtea a acordat o satisfacție echitabilă în valoare de 5500 EUR pentru prejudiciul cauzat prin inacțiunea și pasivitatea autorităților de stat.

- *starea de frică și incertitudine de lungă durată*- persistă atunci când victima nu se poate bucura de siguranță și nu poate conta pe așteptările pe care ar fi fost îndreptățită să conteze în situația în care încălcarea nu ar fi survenit. În acest sens, în cauza *Kakamoukas și alții împotriva Greciei* [6], Curtea a acordat fiecărui reclamant câte 4000 EUR pentru prejudiciul moral suferit, menționând că „Cu cât mai mult sunt puse la mijloc interesele reclamantului în proces, cu atât mai mare este sentimentul de incertitudine și disconfort suferit de către acesta”.

- *diminuarea reputației* - are loc atunci când părerea publică față de meritele victimei este considerabil redusă, diminuată. În cauza *Petru Roșca împotriva Moldovei* [7], Curtea a căzut de acord cu argumentele reclamantului precum că acesta, fiind o persoană notorie în orașul Cahul, a suferit grave atingeri aduse reputației sale în urma reținerii și aplicării sancțiunii față de acesta.

- *pierderea de oportunitate*- survine atunci când victima nu poate obține un beneficiu ca urmare a încălcării, beneficiu care cu siguranță ar fi fost obținut în cazul în care încălcarea nu survenea. Spre exemplu *cauza Serghides împotriva Cipru* [8], reclamantul a solicitat satisfacție echitabilă în valoare de 136.000 de lire sterline cipriote (“CYP”), plus 9% dobândă, pentru privarea de proprietate, precum și 79230 CYP pentru pierderea de utilizare a bunurilor ei, și pierderea ulterioară a oportunității de a dezvolta sau/și de a

închiria. În acest sens, reclamantul a declarat că această parte a terenurilor ei ar fi putut fi vândută unei terțe părți sau ar fi putut fi folosite, printre altele, în scopuri de parcare, expoziții de mașini și alte produse sau instalarea de panouri de publicitate. Curtea a considerat că estimările reclamantului sunt excesive, în special având în vedere forma și mărimea terenului (o bandă, 4 metri lățime), care limitează în mod inevitabil modul în care poate fi utilizat. Mai mult, Curtea notează că reclamantul a făcut doar declarații generale cu privire la modalitatea de utilizarea și/sau dezvoltare posibilă a acestei părți a terenului. Ea nu a prezentat detalii convingătoare cum ar fi planuri specifice pentru utilizare și/sau dezvoltarea acestui teren în scop profitabil. Având în vedere considerațiile de mai sus și în absența unui acord între părți, Curtea, hotărând în mod echitabil, în conformitate cu articolul 41 din Convenție, acordă reclamantului 60.000 euro (EUR) cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul material susținut.

În ceea ce privește forma de remediere a prejudiciului moral, Hugo Grotius considera că banii sunt unica compensare universală pentru fiecare suferință [9]. De la perioada lui Hugo Grotius, multe s-au schimbat, astfel încât contemporanii noștri pentru a compensa prejudiciul nepatrimonial utilizează diverse forme de remediere, de la recunoașterea dreptului nepatrimonial încălcat până la acordarea unor compensații bănești.

Menționăm că practica de compensare a prejudiciului moral prin acordarea unei satisfacții echitabile reprezintă o modalitate eficientă de a proteja drepturile nepatrimoniale personale, fiind îndreptată spre remedierea completă sau parțială a bunăstării mintale prin substituirea emoțiilor negative cu cele pozitive. Trebuie remarcat faptul că protecția drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor fizice prin intermediul compensației prejudiciului moral cauzat de acțiuni ilegale, este o practică recunoscută și larg răspândită în multe țări ale lumii.

Conceptul de reparare a prejudiciului moral prin acordarea unei plăți compensatorii a fost acceptat și aplicat practic în toată lumea. Aceasta se datorează faptului că în primul rând, proprietatea, inclusiv banii s-a dovedit a fi cea mai eficientă și mai satisfăcătoare formă de remediere a unui prejudiciu moral. În al doilea rând, prin intermediul banilor pot fi compensate într-o oarecare măsură atât suferințele fizice cât și psihice suferite de către partea vătămată.

Este esențial de menționat că, de-a lungul timpului, s-a modificat forma de abordare a sistemului de protecție a drepturilor nepatrimoniale. Dacă inițial repararea unui prejudiciu moral viza doar persoana fizică, odată cu dezvoltarea legislației naționale în acest domeniu s-a extins și subiecții cu drept de a beneficia de remedierea prejudiciului nepatrimonial. Datorită faptului că oamenii trăiesc într-o societate complexă, interconectată, participă indirect, prin intermediul altor persoane la o varietate de relații, riscul de suferire a unei daune morale crește considerabil. Din aceste considerente, a fost analizată posibilitatea de a fi despăgubite nu doar persoanele fizice care nemijlocit au suferit careva prjudicii nepatrimoniale dar și rudele persoanelor care au suferit un prejudiciu moral; moștenitorii persoanelor care beneficiază de despăgubiri pentru daune morale etc. Deci, în ceea ce privește admisibilitatea persoanelor fizice în calitate de subiect a

compensației prejudiciului moral nu a existat nici o dilemă, cu totul alta situație este în cazul persoanelor juridice și dreptul acestora la remedierea prejudiciului moral. Astfel, în cazul persoanei fizice nu există nici un dubiu că aceasta poate suferi și respectiv poate pretinde despăgubiri pentru prejudiciul moral deoarece aceasta are capacitatea de a avea și de a trăi emoții ceea ce nu putem afirma în cazul persoanelor juridice. Din alt punct de vedere este evident că atunci când anumită persoană juridică suferă o discreditare profesională fie i se aduce o atingere reputației acesteia în urma unui act ilegal, aceasta suferă un prejudiciu moral.

Persoanele juridice nu sunt altceva decât grupuri de persoane bazate pe interese comune care au primit un statut juridic obligatoriu, legal fiind dotate cu capacitate juridică. În lumea de astăzi, aceste grupuri constituie fundamentul relațiilor sociale, prin intermediul lor, sunt furnizate și protejate interesele și drepturile persoanelor. Individul, în multe privințe, nu este în măsură de a acționa în mod direct la toate rapoartele juridice, astfel interesele sale, drepturile sunt realizate prin intermediul persoanelor juridice.

Datorită proceselor profunde care au loc în societate a apărut necesitatea de a extinde capacitate persoanelor juridice. Astfel, în cazul în care o persoană juridică reprezintă interesele și apără drepturile persoanelor fizice, interacționează și prestează careva servicii persoanelor fizice, este logic ca entitățile juridice să aibă șanse egale, să exercite drepturi și obligații universale pentru persoane fizice și juridice, inclusiv să dispună de dreptul de reparare a prejudiciului moral. În caz contrar, se dovedește că un grup de indivizi care își uneasc eforturile de dragul intereselor comune, este privat de protecția prejudiciilor nepatrimoniale pe care acestea le pot suferi.

Îndoielile care existau în doctrinele juridice naționale privind problematica persoanei juridice ca subiect al compensației prejudiciul moral a afectat într-o oarecare măsură și practica Curții europene a Drepturilor Omului.

Pentru a înțelege la justa sa valoare conceptul de satisfacție echitabilă a prejudiciului moral în cazul persoanelor juridice prin prisma art. 41 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului este necesar de a analiza jurisprudența CtEDO. Astfel, trebuie remarcat faptul că inițial Curtea Europeană a Drepturilor Omului avea o poziție rezervată cu privire la acordarea unei satisfacții echitabile pentru prejudiciu moral unei persoane juridice.

Prin urmare, în cazul unei societăți comerciale *Immobiliare Saffi împotriva Italiei* [10], care a pretins repararea prejudiciului moral cauzat prin violarea dreptului de proprietate asupra încăperii acesteia. În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea a considerat că nu este necesar să se examineze dacă o societate comercială poate pretinde că a suferit un prejudiciu și având în vedere situația de fapt din speță, aceasta decide să nu acorde nici o compensație. Curtea subliniază în această privință că, în cazul *Immobiliare Saffi* nu a considerat necesar să analizeze dacă o societate comercială ar putea pretinde că a suferit un prejudiciu moral deoarece aceasta nu o cercumstanșele cauzei. Această decizie a Curții nu presupune în nici un fel că există o excludere generală a compensației pentru prejudiciul moral pretins de către persoane juridice.

Acordarea sau refuzul acordării unei satisfacții echitabile în temeiul art. 41 CEDO depinde de circumstanțele fiecărui caz în parte. Astfel, în *Vereinigung Demokratischer Soldaten Österreichs și Gubi împotriva Austriei*, Curtea a admis că primul reclamant, o asociație, poate fi suferit un prejudiciu moral ca urmare a unei încălcări a articolelor 10 și 13 din Convenție [11]. În plus, în cazul *Partidului Libertății și Democrației și alții împotriva Turciei (ÖZDEP)*, Curtea a acordat reclamantului, un partid politic, compensații pentru prejudiciul moral ca urmare a unei încălcări a art.11 din Convenție și anume din cauza frustrării membrilor și fondatorilor săi [12].

În vechiul sistem al Convenției, Comitetul de Miniștri, la propunerile prezentate de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului, a acordat în mai multe cazuri despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit de societățile comerciale ca urmare a duratei excesive a procedurilor. Curtea a luat, de asemenea, în considerare practica statelor membre ale Consiliului Europei, în astfel de cazuri. Deși este dificil de identificat o regulă precisă comună tuturor statelor membre, practica judiciară în mai multe dintre statele contractante arată că posibilitatea ca o persoană juridică să obțină o compensație pentru prejudiciul moral nu poate fi exclusă. În lumina jurisprudenței și practicii proprii, Curtea nu poate, prin urmare, exclude posibilitatea ca unei persoane juridice să-i fie acordată o compensație pecuniară pentru prejudiciul moral.

Curtea reiterează că Convenția trebuie să fie interpretată și aplicată astfel încât să garanteze drepturi care sunt practice și eficiente. În consecință, din moment ce principala formă de remediere de care Curtea poate dispune este compensare pecuniară, trebuie în mod necesar să fie împuternicită să acorde despăgubiri pecuniare drept compensație pentru prejudiciul moral cauzat societăților comerciale. Prejudiciul moral suferit de astfel de companii pot include capete de cerere, care sunt într-o măsură mai mică sau mai mare “obiective” sau “subiective”. Dintre acestea, ar trebui să se țină seama de următoarele aspecte:

- reputația companiei;
- incertitudinea în planificarea deciziilor;
- întreruperi în managementul companiei (pentru care nu există o metodă precisă de calcul a consecințelor) și în cele din urmă, deși într-o măsură mai mică, anxietatea și inconveniența cauzată membrilor echipei de management.

Un exemplu practic în acest sens îl poate servi cazul *Comingersoll SA împotriva Portugaliei* [13]. În speța dată, Curtea a considerat că faptul că procedura în cauză a continuat dincolo de un termen rezonabil trebuie să fi cauzat Comingersoll SA, directorilor și acționarilor acesteia inconveniente considerabile și un grad de incertitudine prelungită. În acest sens, este legitim să se considere că compania reclamantă a fost lăsat într-o stare de incertitudine care a justificat luarea unei compensații pentru prejudiciul moral. Deci, prin intermediul cazului *Comingersoll SA împotriva Portugaliei*, Curtea recunoaște că o compensație pentru prejudiciul moral poate fi asociată nu numai cu protecția reputației de afaceri a unei persoane juridice, dar, de asemenea și cu faptul că, în urma unor acțiuni ilegale care limitează puterile unei persoane juridice survine incertitudinea în planificarea activităților economice ale companiei, fie apar obstacole în gestionarea societății și,

în consecință există anxietate, neplăceri acționarilor, managerilor și a forței de muncă a companiei.

Este esențial de remarcat faptul că dreptul la o satisfacție echitabilă în temeiul art. 41 CEDO presupune două forme de remediere a prejudiciului moral. Astfel, în vederea reparării prejudiciului moral suferit de către victimă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului poate dispune acordarea unei compensații bănești victimei fie poate constata că o simplă recunoaștere a încălcării reprezintă deja în sine o satisfacție echitabilă. Totul depinde de gravitatea încălcării și de intensitatea suferințelor morale suferite de către victimă. Astfel, la analiza fiecărui caz individual, CtEDO se ghidează în baza unui șir de criterii dintre care menționăm:

- încadrarea prejudiciului în una din formele de exprimare enumerate anterior în prezenta lucrare;
- prezența unui caracter suficient de grav;
- prezența sau lipsa caracterului continuu al prejudiciului moral;
- vina reclamantului în survenirea prejudiciului moral.

Dacă prejudiciul moral nu se datorează vinei reclamantului, nu este grav și lipsește caracterul continuu al acestuia, precum și în dependență de alte circumstanțe, Curtea poate decide că acordarea unei satisfacții echitabile nu este necesară. În această ipoteză, CtEDO va emite o hotărâre prin care se va limita la recunoașterea încălcării. Doar în cazul în care Curtea constată că încălcarea este atât de gravă încât printr-o simplă recunoaștere situația morală a victimei nu se va revendica, aceasta oferă o reparație echitabilă în formă bănească. Deci, modul de acordare a satisfacției echitabile este determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele acestuia pentru victimă.

Deasemenea, în funcție de circumstanțele cauzei, validitatea faptelor și a suferinței morale, a deciziilor anterioare ale instanțelor din statul în cauză, Curtea poate decide cu privire la compensarea prejudiciului moral în tot sau în parte sau poate lua decizia precum că o simplă constatare a unei încălcări este o satisfacere adecvată. Deși Curtea Europeană a Drepturilor Omului în procesul de stabilire a cuantumului compensației pentru prejudiciul moral poate să ia în calcul practica națională a statului pârât, aceasta nu este o obligație. De asta ne convingem *din hotărârea CtEDO în cauza Z împotriva Finlandei [14]*. Reclamanta nu a solicitat compensație pentru prejudiciul material, dar a cerut Curții să-i fie atribuite 2 milioane de mărci finlandeze (FIM), drept compensație pentru prejudiciul moral suferit ca urmare a divulgării datelor sale medicale, care a fost pe larg difuzate de către presă. În opinia guvernului pârât, constatarea unei încălcări ar constitui în sine o satisfacție echitabilă suficientă. În orice caz, un premiu pentru solicitantul în cauză nu ar trebui să depășească cel mai mare premiu oferit pentru prejudiciul moral care a constituit 70.000 FIM. Curtea a constatat că în evaluarea valorii prejudiciului moral, aceasta nu se consideră legată de practicile interne, deși ar putea să se ghideze de aceasta. Hotărând în mod echitabil, Curtea a acordat reclamantului 100.000 (mărci finlandeze) cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Dacă e să facem o analiză a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului în ceea ce privește compensarea prejudiciului moral, observăm că aceasta nu satisface pe deplin cerințele aplicanților, oferind o compensație bănească mai mică. Aceasta depinde în mare parte de faptul că lipsește o evaluare obiectivă a situației, în conformitate cu art. 41 CEDO din partea solicitanților, ceea ce duce la o exagerare nerezonabilă a sumelor solicitate.

O problemă întâlnită în practica Curții privind determinarea prejudiciului moral constă în aceea că reclamanții nu indică într-o formă clară și concisă ce fel de compensare doresc. Astfel, în cauza *McCann și alții împotriva Regatului Unit* [15], Curtea a statuat în ceea ce privește cererea solicitanților privind compensația financiară pentru prejudiciul cauzat, că nu este specificat pentru ce fel de daune ei solicită compensații, pentru daune morale sau daune materiale sau suma solicitată înglobează ambele tipuri de daune. În orice caz, având în vedere faptul că cei trei suspecți de terorism care au fost uciși intenționau să plaseze o bombă în Gibraltar, Curtea nu a considerat că este oportun să acorde o sumă cu titlu de satisfacție echitabilă. Prin urmare, aceasta a respins cererea reclamanților pentru daune. Totuși, în unele cazuri, Curtea poate să decidă valoarea compensației pentru daune morale atunci când reclamantul nu face o distincție clară între suma prejudiciului material și suma pentru prejudiciul moral pe care acesta o solicită.

Evidențiem faptul că candidații care doresc să primească despăgubiri pentru prejudiciul moral, trebuie să precizeze valoarea compensației monetare și să o justifice. Solicitanții care se consideră victime ale mai multor încălcări, fie poate specifica o sumă unică de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat prin toate aceste tulburări, sau să indice separat sumele de despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat ca urmare a fiecărei încălcări. Cu toate acestea nu putem să negăm faptul că prejudiciul moral nu poate fi estimat cu precizie în bani. În cazul în care se stabilește totuși că reclamantul a suferit daune morale și Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că este necesar de a acorda o compensație financiară în acest sens, evaluarea dimensiunii acesteia se va baza de fiecare dată pe principiul echității și se va ține seama de practica existentă. Aplicarea principiului echității în procesul de determinare a cuantumului sumei acordate cu titlu de daune morale pentru prejudiciile cauzate unei persoane în urma violării CEDO constă în realizarea, în primul rând, a unei satisfacții morale pentru suferințe de același ordin, păstrând principiul proporționalității și justului echilibru între natura valorilor lezate și sumele acordate cu titlu de satisfacție echitabilă. Astfel, în cauza *Raimondo împotriva Italiei* [16] Curtea, aplicând principiul echității, a stabilit că Raimondo a suferit un prejudiciu moral pentru care ia atribuit 10.000.000 lire italiene, în ciuda faptului că solicitările reclamantului privind satisfacția prejudiciului cauzat au fost formulate într-o formă foarte vagă.

CONCLUZII

În concluzie, prejudiciul moral reprezintă o problemă complexă și diversificată, cu multiple forme de manifestare și consecințe profunde asupra bunăstării indivizi-

lor afectați. Analiza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului evidențiază importanța recunoașterii și compensării suferințelor nepatrimoniale, subliniind nu doar gravitatea acestor prejudicii, ci și evoluția continuă a interpretării și aplicării drepturilor omului în contextul social și cultural actual.

Compensarea prejudiciului moral, fie prin sume bănești, fie prin recunoașterea încălcării drepturilor, este esențială pentru restabilirea demnității și a bunăstării psihologice a victimelor. Totodată, extinderea dreptului de a solicita compensații și la persoanele juridice reflectă o adaptare a legislației la realitățile societății moderne, recunoscând impactul pe care acțiunile ilegale îl pot avea asupra comunităților și organizațiilor.

Astfel, protecția drepturilor nepatrimoniale devine o componentă fundamentală a justiției, fiind necesară atât pentru sprijinirea indivizilor afectați, cât și pentru întărirea încrederii în sistemele legale. Această abordare proactivă și adaptabilă subliniază angajamentul față de demnitatea umană și necesitatea unei societăți echitabile și justificate din punct de vedere moral.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cauza Oneryildiz împotriva Turciei, cererea nr. 48939/99, hotărâre din 30 noiembrie 2004, <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-94146&filename=CASE%20OF%20ÖNERIYILDIZ%20v.%20TURKEY%20-%20%5BRomanian%20Translation%5D.pdf&logEvent=False>
2. Cauza Arseniev împotriva Moldovei, cererile nr. 10614/06 și 10620/06, hotărâre din 20 martie 2012, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-124572%22%7D%7D>
3. Cauza Pădureț împotriva Moldovei, cererea nr. 33134/03, hotărâre din 5 aprilie 2010, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-144499%22%7D%7D>.
4. Cauza Sommerfeld împotriva Germaniei, cererea nr. 31871/96, hotărâre din 8 iulie 2003, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-61195%22%7D%7D>
5. Cauza McFarlane împotriva Irlandei, cererea nr. 31333/06, hotărâre din 10 septembrie 2010, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-100413%22%7D%7D>
6. Cauza Kakamoukas și alții împotriva Greciei, cererea nr. 38311/02, hotărârea din 15 februarie 2008, <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-76015&filename=CASE%20OF%20KAKAMOUKAS%20AND%20OTHERS%20v.%20GREECE.pdf&logEvent=False>
7. Cauza Petru Roșca împotriva Moldovei, cererea nr. 2638/05, hotărâre din 6 ianuarie 2010, <https://hudoc.echr.coe.int/#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-144503%22%7D%7D>

8. Cauza Serghides împotriva Cipru, cererea nr. 44730/98, hotărâre din 10 iunie 2003, <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-61130&filename=CASE%20OF%20SERGHIDES%20v.%20CYPRUS.docx&logEvent=False>
9. Constanțiu Dinulescu ” Hugo Grotius –fondator al dreptului internațional modern” <http://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2009/RSJ4/C02DinulescuDrept.pdf>
10. Cauza Imobiliare Saffi împotriva Italiei, cererea nr. 22774/93, hotărâre din 28 iulie 1999, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-58292%22>}}
11. Cauza Vereinigung Demokratischer Soldaten Österreichs și Gubi împotriva Austriei, cerera 15153/89, hotărârea din 19 decembrie 1994, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-57908%22>}} .
12. Partidul Libertății și Democrației (ÖZDEP) împotriva Turciei, cererea nr. 23885/94, hotărâre din 8 decembrie 1999, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-58372%22>}} .
13. Cazul Comingersoll S.A. împotriva Portugaliei, cererea nr. 35382/97, hotărârea din 6 aprilie 2000, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-58562%22>}}
14. Cazul Z împotriva Finlandei. cererea nr. 22009/93, hotărâre din 25 februarie 1997, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22002-9432%22>}}
15. Cauza McCann și alții împotriva Regatului Unit, cererea nr. 18984/91, hotărârea din 27 septembrie 1995 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-57943%22>}}
16. Cauza Raimondo împotriva Italiei, cererea nr. 12954/87, hotărâre din 22 februarie 1994, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-57870%22>}}